

Viljandi maakonnas, Põhja- Sakala vallas, Tipu külas asuva Tõramaa-Oja kinnistu (registriori nr 3960339, katastritunnus 36001:001:0027 ja 36001:001:0028, edaspidi *Tõramaa- Oja kinnistu*) eraldistel 3 ja 12 kavandatud aegjärgse raie, eraldistel 2, 13, 14 ja 15 kavandatud harvendusraiete ning eraldisel 17 metsakaitseeksperimentiisiga lubatud sanitaarraie keskkonnamõju hindamise algatamata jätmise.

1. OTSUSTUS

Lähtudes Mapomets OÜ volitatud esindaja Magnar Alev poolt 22.09.2024 esitatud metsateatistest, võttes aluseks keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22 ja lõige 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 8¹, metsaseaduse § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8 ning keskkonnaministri 16.08.2017 määruse nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded“ **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1. Jätta algatamata Tõramaa- Oja kinnistu eraldistel 3 ja 12 kavandatud aegjärgse raie, eraldistel 2, 13, 14 ja 15 kavandatud harvendusraiete ning eraldisel 17 metsakaitseeksperimentiisiga lubatud sanitaarraie keskkonnamõju hindamine (KMH).

1.2. Kavandatud raie registreerimisel arvestada järgmiste keskkonnameetmetega:

1.2.1. Händkaku pesitsusaegset häirimist on võimalik vältida, kui raieid (sh metsamaterjali kokkuvedu) teostada ajavahemikul 1. juuli kuni 14. veebruar.

1.2.2. Laanerähni, valgeselg- kirjurähni, väike- kärbsenäpi, händkaku, sookure ja muusträhni pesitsusaegset häirimist on võimalik vältida, kui raieid (sh metsamaterjali kokkuvedu) nende lindude elupaigas tehakse ajavahemikul 16. juuli kuni 14. veebruar, ehk väljaspool pesitsusperioodi.

1.3. Keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

2.1. Kinnistu omaniku Mapomets OÜ volitatud esindaja Magnar Alev esitas 22.09.2024 Keskkonnaametile Tõramaa- Oja kinnistu eraldisele 3 metsateatise nr 50001062976 ja eraldisele 12 metsateatise nr 50001062978 aegjärgse raie tegemiseks. Raie eraldisel 3 on kavandatud 0,24 ha suurusel alal ning kavandatud raie maht on 27 tm ja raie eraldisel 12 on kavandatud 0,5 ha suurusel alal ja kavandatud raie maht on 44 tm. Lisaks eraldisele 2 metsateatise nr 50001062977, eraldisele 13 metsateatise nr 5001062981, eraldisele 14 metsateatise 50001062979 ja eraldisele 15 metsateatise nr 50001062982 harvendusraiete tegemiseks. Raie eraldisel 2 on kavandatud 0,66 ha suurusel alal, raie maht on 32 tm, raie eraldisel 13 on kavandatud 0,55 ha suurusel alal ja raie maht on 30 tm, raie eraldisel 14 on kavandatud 1,01 ha suurusel alal ja raie maht on 65 tm ning raie eraldisel 15 on kavandatud 1,08 ha suurusel alal ja raie maht on 35 tm. Lisaks metsateatise nr 50001062980 eraldisel 17

kahjustuse teatamiseks. Esitatud metsateatise alusel koostatud metsakaitseeksperimentiisiakti nr x alusel lubati eraldisel 17 sanitaarraiet 0,37 ha suurusel alal, raiemahuga 10 tihumeetrit. Kavandatud tööde ala paikneb Soomaa looduslal, Soomaa linnualal ning Soomaa rahvusparki Soomaa piiranguvööndis.

2.2. Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu selle kohta, kas kavandatud tegevus on olulise keskkonnamõjuga või mitte ning otsustab KMH algatamise või algatamata jätmise üle (KeHJSi § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22, § 6¹ lõige 3, § 7 punkt 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 4, metsaseaduse § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8). KMH vajalikkuse üle otsustamisel lähtutakse KMH eelhindangust ja asjaomase asutuse seisukohast (KeHJSi § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 2³). Eelhindang lisatakse KMH algatamise või algatamata jätmise otsusele (KeHJSi § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 4). Keskkonnaamet lähtus otsuse tegemisel KeHJSi § 11 lõikes 2 sätestatud tähtsust.

3. EELHINNANG

Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust (KeHJSi § 6¹ lõige 3). Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lg 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded”.

3.1. Kavandatud tegevus

3.1.1. Tegevuse iseloom ja maht

Aegjärksed raied on kavandatud kokku 0,74 ha suurusel alal ja kavandatud raiemaht kokku on 71 tm. Harvendusraied on kavandatud kokku 3,3 ha suurusel alal, kavandatud raiemaht kokku on 162 tm. Metsakahjustust hinnati kokku 0,37 ha suurusel alal, mahuga 10 tm. Kavandatud aegjärgse raie ala eraldisel 3 piirneb kavandatud harvendusraiega eraldisel 2, lisaks piirnevad nendel aladel kavandatud raied varasemalt samal kinnistul registreeritud harvendusraietega. Kokku moodustub aegjärgse raie ala pindalaga 0,24 ha ning harvendusraiete ala pindalaga 2,44 ha. Kavandatud aegjärgne raie eraldisel 12 0,5 ha suurusel alal piirneb samal kinnistul varasemalt registreeritud harvendusraiete alaga 2,22 ha suurusel pindalal. Eelpoolnimetatud harvendus- ja aegjärksed raied paiknevad üksteise 30- meetrise ulatusega mõjualas. Kavandatud harvendusraiete alad eraldistel 13, 14 ja 15 piirnevad omavahel ning lisaks piirneb nendega metsakaitseeksperimentiisiga lubatud sanitaarraie 0,37 ha suurusel alal eraldisel 17. Kokku moodustub harvendus- ja sanitaarraiete ala suurusena 3,01 ha.

Harvendusraie eesmärgiks on metsa väärtuse tõstmine, metsa tiheduse ja koosseisu reguleerimine ning lähitulevikus väljalangevate puude puidu kasutamise võimaldamine. Aegjärgse raie eesmärgiks on metsa järkjärguline uuendamine. Aegjärgse raie korral raiutakse uuendamisele kuuluvas metsas puid hajali üle raielangi kahe raiejärguna. Eraldistel 3 ja 12 kavandatakse aegjärgse raie I järku ning puistu I rinde täiust ei viida alla 50%. Sanitaarraiet tehakse metsa sanitaarse seisundi parandamiseks ja ohuallikat mittekujutavate surevate või surnud puude puidu kasutamise võimaldamiseks, kui see ei ohusta elustiku mitmekesisust.

3.1.2. Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega.

Tõramaa- Oja kinnistu asub Viljandi maakonnas, Põhja- Sakala vallas. Kavandatud raied jäävad alale, kus kehtib 2023. aastal kehtestatud Põhja- Sakala valla üldplaneering¹, millega alale raiepiiranguid ei ole sätestatud.

3.1.3. Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Kavandatava tegevuse eesmärk on võimaldada taastuvate loodusressursside (puit) kasutust. Kavandatud raiete käigus taastumatuid loodusressursse kasutusse ei võeta. Metsatööl metsakaitse (veerežiim, ökosüsteem, pinnas) tagamine on reguleeritud metsa majandamise eeskirja² §-s 19 sätestatuga.

3.1.4. Tegevuse energiakasutus

Energiakasutus raietööl on masinate kütuse tarbimine.

3.1.5. Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Nõuetele vastava tehnika kasutamisel ei kaasne raietööl saasteainete heidet pinnasesse, vette või välisõhku. Valguse, kiirguse ja lõhnareostust tegevusega teadaolevalt ei kaasne, samuti ei põhjusta tööde läbiviimine norme ületavat vibratsiooni või müra.

3.1.6. Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Raieöödega ei kaasne jäätmete teket. Metsamajandusjääke ehk raidmeid ei käsitleta jäätmetena.

3.1.7. Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Raieöödel on keskkonnamõju põhjustavate avariide esinemine ebatõenäoline, raieöödeid teostatakse tehnilistele nõuetele vastavate masinatega.

3.1.8. Tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel

Raieöödega ei kaasne suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

¹ <https://www.pohja-sakala.ee/uldplaneering>

² Keskkonnaministri 27.12.2006 määrus nr 88 „Metsa majandamise eeskiri”.

3.2. Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

3.2.1. Olemasolevad ja planeeritavad maakasutused ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Tõramaa- Oja kinnistu sihtotstarve on 100% maatulundusmaa, maaüksus asub hajaasustuspriirkonnas. Kavandatud raiete alad piirnevad ning 30-meetrise ulatusega mõjualas³ asuvad registreeritud Soomaa teede ohutuks läbimiseks tehtud raadamiste ja sanitaarraiate alad. Raietega maakasutust ei muudeta, metsamaa kõlvik säilib ja alad jäävad jätkuvalt kasutusse metsamaana.

3.2.2. Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Raiealal ei esine taastumatuid loodusvarasid. Eraldisel 2 kasvab küps halli lepa enamusega puistu angervaksa kasvukohatüübis. Eraldisel 3 ja 12 kasvab küps kase enamusega puistu jänesekapsa kasvukohatüübis. Eraldisel 13 kasvab küps sanglepa enamusega puistu angervaksa kasvukohatüübis. Eraldisel 14 kasvab valmiv sanglepa enamusega puistu angervaksa kasvukohatüübis. Eraldisel 15 kasvab küps kase enamusega puistu angervaksa kasvukohatüübis. Eraldisel 17 kasvab küps haava enamusega puistu naadi kasvukohatüübis.

3.2.3. Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõeäärsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Kavandatud raiest otseselt mõjutatud piirkond on ala, kus kavandatavad raied läbi viiakse. Kavandatud raietega piirneval alal võib esineda ajutisi häiringuid, mis ei mõjuta keskkonna vastupanuvõimet. Raiet kavandatakse metsamaastikus, aladel ei ole erilist tähelepanu vajavaid pinnavorme.

EELIS-e andmetel jäävad kavandatud raiealad eraldistel 2, 3, 12, 13, 14 ja 15 kogu ulatuses ning eraldisel 17 osaliselt (põhjaosa 0,31 ha) III kategooria kaitsealuse liigi händkakk elupaika. Lisaks jäävad kavandatud raiealad eraldistel 13, 14 ja 15 ning eraldisel 17 osaliselt (põhjaosa 0,31 ha) II kategooria kaitsealuste liikide laanerähn ja valgeselg- kirjurähn elupaika ning III kategooria kaitsealuste liikide musträhn ja väike- kärbsenäpp elupaika. Kavandatud raieala eraldisel 17 asub osaliselt (lõunaosa 0,06 ha) II kategooria kaitsealuse liigi mustsaba- vigle ning III kategooria kaitsealuste liikide täpikhuik, rukkirääk, punaselg- õgija, punajalg- tilder, heletilder, võöt- põõsalind, sookurg ja roo-loorkull elupaigas. Eelpoolnimetatud liikide elupaigad asuvad eraldistel 14 ja 15 kavandatud harvendusraiate alade 30- meetrise ulatusega mõjualas. Eraldiste 14 ja 15 30- meetrise ulatusega mõjualasse jääb III kategooria kaitsealuse liigi lodukannike kasvukoht. Eraldise 14 30- meetrise ulatusega mõjualasse jääb II kategooria kaitsealuse liigi rohunepp elupaik. Händkakk, laanerähn, väike- kärbsenäpp, rohunepp täpikhuik, rukkirääk, punaselg- õgija, punajalg- tilder, heletilder, võöt- põõsalind ja sookurg on Soomaa linnuala kaitse- eesmärgiks. Händkakk, sookurg, laanerähn, valgeselg- kirjurähn,

⁴ Vabariigi Valitsuse 22.04.2005 määrus nr 85 „Soomaa rahvusparki kaitse-eeskiri“
<https://www.riigiteataja.ee/akt/891233?leiaKehtiv>

väike- kärbsenäpp, täpikhuik, rukkirääk, rohunepp ja punaselg- õgija on Soomaa rahvusparki kaitse- eesmärgiks.

Kavandatud raialal eraldisel 17 asub osaliselt (lõunaosa 0,06 ha) loodusdirektiivi elupaigatüüp lamminiidud (6450). Kavandatud harvendusraiate 30- meetrise ulatusega mõjualas eraldistel 12, 14 ja 15 asub loodusdirektiivi elupaigatüüp lamminiidud (6450). Kavandatud harvendusraiate 30- meetrise ulatusega mõjualas eraldistel 13, 14 ja 15 asub loodusdirektiivi elupaigatüüp soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080). Kavandatud raialal eraldistel 2 ja 3 asuvad osaliselt (eraldise 2 idaosa 0,07 ha ning eraldise 3 lõunaosa 0,02 ha) loodusdirektiivi elupaigatüübid niiskuslembesed kõrgrohud (6430) ja lamminiidud (6450). Loodusdirektiivi elupaigatüübid niiskuslembesed kõrgrohud (6430), lamminiidud (6450) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080) on Soomaa loodusala kaitse- eesmärgiks. Loodusdirektiivi elupaigatüüp lamminiidud (6450) ja soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080) on Soomaa rahvusparki kaitse- eesmärgiks.

Kavandatud raiala eraldisel 12 jääb osaliselt (põhjaosa 0,13 ha) Tõramaa jõe kaldapiiranguvööndisse.

Kavandatud raided jäävad Soomaa rahvusparki Soomaa piiranguvööndisse. Soomaa rahvusparki kaitse-eesmärgid on loetletud Soomaa rahvusparki kaitse-eeskirjas⁴. Tingimused metsa majandamisele piiranguvööndis on sätestatud Soomaa rahvusparki kaitse-eeskirja peatükis 5.

Soomaa rahvuspark hõlmab täielikult Natura 2000 võrgustikku kuuluvad Soomaa linnu- ja loodusalasid.

Kultuuriväärtusi raialal ei leidu.

Kavandatava tegevuse maa-ala piires puuduvad teadaolevalt sellised alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada.

3.2.4. Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Tervisemõjud saavad tekkida lähtuvalt mõjuallikast järgmistes valdkondades: müra, vibratsiooni ja välisõhu saastega kaasnevad tervisemõjud, joogivee kvaliteet ja kättesaadavus. Metsakasutusõiguse kitsendused, mis on seatud avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja piiramata või tähistamata erametsa kasutamiseks, on sätestatud metsaseaduse §-s 35. Kavandatud raietöödega selliseid mõjusid ei kaasne.

3.3. Hinnang keskkonnamõju olulisusele (mõju suurus, ulatus ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus, mõju avaldumise tõenäosus ja aeg, mõju tugevus, laad, kestus, sagedus, pöördumus ja piiriülesus)

Alljärgnevalt on toodud kavandatavate harvendusraiate keskkonnamõju olulisuse hinnang koos põhjenduste ja selgitustega.

Kavandatud raie mõju keskkonnamelementidele:

Vesi- kavandatud raiala eraldisel 12 asub osaliselt (põhjaosa 0,13 ha) Tõramaa jõe kaldapiiranguvööndis. Raieid veekaitsevööndis ei kavandata, mõju veerežiimile ei ole oluline.

⁴ Vabariigi Valitsuse 22.04.2005 määrus nr 85 „Soomaa rahvusparki kaitse-eeskiri“
<https://www.riigiteataja.ee/akt/891233?leiaKehtiv>

Välisõhk ja kliima- kavandataval raiel ei ole olulist mõju välisõhule ja kliimale, üksik raie eraldi ei takista kliimaeesmärkide saavutamist.

Maastik ja looduslik mitmekesisus- Raied ei mõjuta raied maastikuilmet ega looduslikku mitmekesisust.

Elanikkonnale, inimese tervisele, heaolule ja varale, kultuuripärandile ja kaitstavatele loodusobjektidele ning nende omavahelistele seostele- Raiealal ei ole neid elemente ja kavandatud raie neid ei mõjuta. Raied on kavandatud 4,41 ha suurusel alal, raietööde tegemisel ei suurene ümbruskonna liikluskõormus. Raietööde mõju on lokaalne, elanikkonda ei mõjuta.

Raie teostamisel avalduvad võimalikud mõjud eelkõige tööde tegemise ajal. Kavandatud raie on ühekordne lühiajalise mõjuga tegevus, kestusega umbes üks kuu. Raie teostamise järgselt mõjud pöörduvad - langi uuenemine tagatakse metsaseaduse §-s 24 sätestatud korras. Kavandatava tegevusega ei kaasne piiriülest mõju.

3.3.1. Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

3.3.1.1 Natura 2000 ala kaitse-eesmärgid ja nende kirjeldused

Raied on kavandatud Soomaa looduslal ja linnualal. Alade kaitse-eesmärgid on loetletud Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korraldus nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“.

Eelhinnangu tulemusel selgub, kas tegevusega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile. Käesoleval juhul ei ole tegevus otseselt vajalik Soomaa rahvuspargi ega Soomaa linnu- ja loodusala kaitse-eesmärkide saavutamiseks.

Loodusdirektiivi artikkel 6 lõige 1 kohustab liikmesriike kehtestama erikaitsealade suhtes meetmed, mis vastavad aladel esinevate metsaelupaikade ökoloogilistele vajadustele. Sama direktiivi artikkel 6 lõige 2 kohustab vältima elupaikade halvenemist ja oluliste liikide häirimist. Euroopa Komisjoni Natura 2000 alade kaitsekorralduse juhendi⁵ järgi tuleb elupaikade halvenemisena käsitleda olukorda, kui väheneb elupaigatüübi pindala sellel alal või kui halvenevad elupaiga kaitsestaatus pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur võrreldes nende esialgse (Natura võrgustiku liitumise hetke) või taastatud seisundiga. LKS § 69 kohaselt korraldatakse Natura 2000 alade kaitset siseriiklike kaitstavate loodusobjektide kaudu, ehk eespoolviidatud erinõuded tuleb tagada, rakendades nende alade kaitsekorda. Seal hulgas tuleb neid arvesse võtta metsateatiste menetlemisel.

Metsaelupaikade seisund ei ole loodusdirektiivi rakendamise aruande⁶ järgi valdavas osas soodne. See viitab sellele, et metsaelupaikade pindala ja või seisund on võrreldes esialgse seisundiga vähenenud. Seega vältimaks elupaikade seisundi jätkuvat halvenemist, tuleb tagada, et ühegi hetkel teadaoleva elupaiga pindala ja seisund selleks moodustatud erikaitsealadel ei väheneks.

⁵Natura 2000 alade kaitsekorraldus. Elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 sätted (2019/C 33/01)lk 21-22.)
[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125\(07\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125(07)&from=EN)

⁶ Loodusdirektiivi rakendamise aruanne. Allikas:

http://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=ee/eu/art17/envxtxasa/EE_habitats_reports-20190725-083848.xml&conv=589&source=remote

3.3.1.2. Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 alale

Harvendusraie, aegjärgse raie ja sanitaarraie käigus raiutakse puistud hajusalt hõredamaks, kuid puistute esimesed rinded säilivad, vana metsa osakaal piirkonnas ei lange, ei toimu piiranguvööndi metsade vanuselise struktuuri nihkumist nooremate metsade suunas. Kavandatud raiete käigus puistute esimene rinne säilib. Lagedaid alasid ei teki, metsamaastik ei killustu ning vana metsa osakaal piirkonnas ei lange. Eeltoodut arvestades, kavandatavad raied ei mõjuta oluliselt Soomaa loodusala kaitse-eesmärke.

Metsakaitseeksperimentis lubatud sanitaarraie alal eraldisel 17 asub osaliselt (lõunaosa 0,06 ha) loodusdirektiivi elupaigatüüp lamminiidud (6450). Eraldisel 2 kavandatud harvendusraie alal asub 0,06 ha ulatuses elupaigatüüp niiskuslembesed kõrgrohustud (6430). Kavandatud harvendusraiete 30- meetrise ulatusega mõjualas eraldistel 12, 14 ja 15 asub loodusdirektiivi elupaigatüüp lamminiidud (6450) ja niiskuslembesed kõrgrohustud (6430). Lamminiitused leidub Soomaa kaitsekorralduskava kohaselt Soomaal kõigi jõgede kallastel. Lamminiite ohustavad kõige rohkem hooldamata jätmine ning valed hooldusvõtted. Elupaigatüüpi niiskuslembesed kõrgrohustud leidub suuremate või väiksemate kildudena luhahainamaade servades või kunagistel, nüüd suures osas kinnikasvanud luhtadel. See elupaigatüüp on väga muutlik ning luhtade taastamisel ning uuesti regulaarsesse hooldusesse võtmisel see elupaigatüüp asendub väärtuslikumate niiduelupaigatüüpidega. Looduslikult võib elupaigatüüp niiskuslembesed kõrgrohustud olla väga vastupidav ning püsida metsa kasvamata aasakümneid. Harvendus- ja sanitaarraie ning aegjärgse raie I järk niidualadel ja piirnevatel aladel ei mõjuta oluliselt elupaigatüüpide lamminiidud ja niiskuslembesed kõrgrohustud seisundit. Elupaigad paiknevad suurtel aladel (lamminiidud 48,5 ha, 1,8 ha ja 3,5 ha suurustel aladel ning niiskuslembesed kõrgrohustud 3,5 ha suurusel alal) ning raiete käigus ei teki lagedaid alasid, mis järsult valgus- ning niiskustingimusi muudaksid. Mõju niidualadele on võimalik vältida kui raidmete kokkuvedu teostatakse kuiva või külmunud pinnase tingimustes. Kavandatud harvendusraiete 30- meetrise ulatusega mõjualas eraldistel 13, 14 ja 15 asub loodusdirektiivi elupaigatüüp soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080). Elupaigatüüp paikneb suurel ja kompaktsel 8,4 ha suurusel alal ning harvendusraiete järgselt ei teki lagedat ala, mis avaks elupaigatüübi ala tuultele. Seega servaeefekti ei teki ning kavandatud harvendusraied elupaigatüübiga piirneval alal oluliselt elupaigatüübi soostuvad ja soo-lehtmetsad seisundit ei mõjuta. Puistute säilimine metsaelupaigatüübiga piirneval alal tagab, et valgus- ja niiskusrežiimi muutused metsaelupaigatüübi sees ei ole olulised.

Kavandatud raiealad eraldistel 2, 3, 12, 13, 14 ja 15 jäävad kogu ulatuses ning eraldisel 17 osaliselt (põhjaosa 0,31 ha) III kategooria kaitsealuse liigi händkakk elupaika. Händkakk eelistab pesitseda suurtes loodussmassiivides asuvates küpsetes metsaosades, kus peab leiduma sobivaid õõnsaid tüükaid või muid suuri õõnsustega puid. Soomaa rahvusparki kaitsekorralduskava kohaselt elab händkakk Soomaal peamiselt rahvusparki keskosas vanemates metsades. Raiete aladega kattuvad händkaku elupaigad paiknevad suurtel aladel (Elupaik suurusega 19,44 ha, kus raiet kavandatakse koos varasemalt registreeritud raietega 5,26 ha suurusel alal ning elupaik suurusega 109,94 ha, kus raiet kavandatakse 3,01 ha suurusel alal). Harvendus- ja sanitaarraie ning aegjärgse raie I raijärgu käigus puistute esimene rinne säilib, lagedaid alasid ei teki, metsamassiiv ei killustu ning vana metsa osakaal ei vähene. Seega ei mõjuta kavandatud raied oluliselt händkaku elupaikade seisundit. Händkaku pesitsusaegset

häärimist on võimalik vältida kui kavandatud raied teostatakse väljaspool händkaku pesitsusperioodi (15. veebruar– 30. juuni). Raiete käigus I rindes olemasolevate surnuid ja õõnsustega puude ning tõenäoliste tulevaste suurte õõne- ja tüügaspuude (eriti haabade ja mändide) säilitamine ning risupesade säästmine aitavad kaasa händkaku elupaiga seisundi säilitamisele raialadel.

Kavandatud raialad eraldistel 13, 14 ja 15 jäävad kogu ulatuses ja eraldisel 17 osaliselt (põhjaosa 0,31 ha) II kategooria kaitsealuse liigi laanerähn elupaika. Soomaa rahvusparki kaitsekorralduskava kohaselt on laanerähn Eestis väikesearvuline haudelind, kes asustab suuri kuuse-segametsi. Peamiseks ohuteguriks on vande pesitsemiseks ja toitumiseks sobivate okasmetsade kadumine. Valdav osa Soomaa laanerähni elupaikadest on tsoneeritud sihtkaitsevööndisse või asuvad projekteeritavas sihtkaitsevööndis, mis tagab neile hea üldise kaitse. Kavandatud raialadega kattuv laanerähni elupaik paikneb 109,94 ha suurusel alal ning harvendus- ja sanitarraiet kavandatakse 3,01 ha suurusel alal. Raie käigus puistute esimene rinne säilib, lagedaid alasid ei teki, metsamassiiv ei killustu ning vana metsa osakaal ei vähene. Lisaks kasvavad eraldistel 13, 14, 15 ja 17 lehtpuu enamusega puistud, mis ei ole laanerähni eelistatud elupaigaks. Tavaliselt elab laanerähn vanades (üle 80-aastastes) okas- ja segametsamassiivides, kus leidub piisaval hulgal surnud ja kahjustatud jalalseisvaid puid. Laanerähn on okaspuude koorealustest mardikatest toitumisele spetsialiseerunud linnuliik. Seega ei mõjuta kavandatud raied oluliselt laanerähni elupaiga kvaliteeti ja seisundit. Laanerähni pesitsusaegset häirimist on võimalik vältida kui kavandatud raied teostatakse väljaspool laanerähni pesitsusperioodi (1. aprill– 15. juuli). Raiete käigus üle 10 cm läbimõõduga surnud ja surevate jalalseisvate okaspuude säilitamine (20 tm/ha) aitab kaasa laanerähni elupaiga seisundi säilitamisele raialadel.

Kavandatud harvendusraie alad eraldistel 13, 14 ja 15 jäävad kogu ulatuses ja metsakaitseeksperdiisiga lubatud sanitaarraie eraldisel 17 osaliselt (põhjaosa 0,31 ha) III kategooria kaitsealuse liigi väike- kärbsenäpp elupaika. Soomaa rahvusparki kaitsekorralduskava kohaselt pesitseb väike-kärbsenäpp eelkõige varjukates küpsetes metsades, kus leidub pesapaigaks sobivaid tüükaid. Suurimaks ohuteguriks on vanade metsade vähenemine ja metsamajanduse mõjul vajalike puistuelementide (seisvad surnud puud) ning sobiva metsastruktuuri kadumine. Soomaa rahvusparkis on liik levinud üle terve territooriumi, välja arvatud rabades. Kavandatud raialaga kattub väike- kärbsenäpi elupaik, mille suurus on 223,81 ha ning raiet kavandatakse 3,01 ha suurusel alal. Kavandatud raiete käigus puistute esimene rinne säilib, lagedaid alasid ei teki, metsamassiiv ei killustu ning vana metsa osakaal ei vähene. Seega ei mõjuta kavandatud raied oluliselt väike-kärbsenäpi elupaiga seisundit. Väike- kärbsenäpi pesitsusaegset häirimist on võimalik vältida kui kavandatud raied teostatakse väljaspool väike- kärbsenäpi pesitsusperioodi (1. mai– 15. juuli). Raiete käigus surnud ja surevate jalalseisvate puude säilitamine aitab kaasa väike- kärbsenäpi elupaiga seisundi säilitamisele raialadel.

Metsakaitseeksperdiisiga lubatud sanitaarraie ala eraldisel 17 kattub osaliselt (lõunaosa 0,06 ha) III kategooria kaitsealuse liigi sookurg elupaigaga. Lisaks jääb sookure elupaik eraldistel 14 ja 15 kavandatud harvendusraiete 30- meetrise ulatusega mõjualasse. Sookure elupaigaks on soo (madalsoo, raba, siirdesoo), märg lodumets (kase või lepa enamusega lehtmets) ja soometsade raiesmikud, lamm, sisemaa järved, rannikuveekogud. Toitumisbiotoopidest eelistavad kultuurrohumaid, viljapõlde ja kõrrepõlde, looduslikke rohumaid, metsa ja raba. Raialaga kattub ning mõjualas asub sookure elupaik suurusel 587,71 ha ning raiet kavandatakse 0,06 ha suurusel alal elupaigast. Seega raie sookure elupaigas ning mõjualas ei mõjuta suurel alal

paikneva sookure elupaiga seisundit. Sookure pesitsusaegset häirimist on võimalik vältida kui kavandatud raied teostatakse väljaspool sookure pesitsusperioodi (1. aprill– 15. juuli).

Metsakaitseeksperdiisiga lubatud sanitaarraie ala eraldisel 17 kattub osaliselt (lõunaosa 0,06 ha) III kategooria kaitsealuste liikide täpikhuik, rukkirääk, punaselg- õgija, punajalg- tilder, heletilder ning võöt- põõsalind elupaikadega. Lisaks jääb nimetatud liikide elupaik eraldistel 14 ja 15 kavandatud harvendusraiete 30- meetrise ulatusega mõjualasse. Eraldisel 14 kavandatud raieala 30- meetrise ulatusega mõjualas asub ka II kategooria kaitsealune liigi rohunepp elupaik. Rohunepp, täpikhuik, rukkirääk, punaselg- õgija, punajalg- tilder, heletilder ning võöt- põõsalind on avamaastiku liigid ja kavandatud raiealaga kattuv osas ei ole see nende liikide tüüpiline elupaik. Seega kavandatud raied elupaigaga kattuv osas ning 30- meetrise ulatusega mõjualas ei mõjuta oluliselt nende niidul elavate liikide elupaiku.

Tulenevalt eeltoodust ei kahjusta kavandatud harvendusraied, sanitaarraie ja aegjärksed raied Soomaa linnuala kaitse- eesmäärke.

Kuna kavandatud raieala mõjualas ja raiealal ei asu lisaks eelpool käsitletule muid Soomaa linnu- ja loodusala kaitse-eesmärkideks olevaid loodusdirektiivi elupaiku ega liikide elupaiku, siis kavandatud raietegevus Soomaa linnu- ja loodusala kaitse-eesmäärke ei kahjusta. Kavandatavad raied ei mõjuta ebasoodsalt Soomaa linnuala ja Soomaa loodusala kaitse-eesmäärke ega nimetatud alade terviklikkust.

Metsa kokkuveoteede, laoplatsti, raielankide raidmetest puhastamise viisid ja kord on kehtestatud keskkonnaministri 27.12.2006 määrusega nr 88 „Metsa majandamise eeskiri“. Metsamaterjali kokkuveol järgida poollooduslike koosluste hooldamise üldnõudeid⁷.

3.3.1.3 Mõju kaitstavale loodusobjektile

Raied on kavandatud Soomaa rahvusparki Soomaa piiranguvööndis. Mõju rahvusparki kaitse eesmärkidele, mis kattuvad Soomaa linnu- ja loodusala kaitse eesmärkidega, on käsitletud p 3.3.1.2.

Kavandatud raiealad eraldistel 13, 14 ja 15 jäävad kogu ulatuses ja metsakaitseeksperdiisiga lubatud sanitaarraie eraldisel 17 kattub osaliselt (põhjaosa 0,31 ha) Soomaa rahvusparki kaitse-eesmärgiks oleva II kategooria kaitsealuse liigi valgeselg- kirjurähn elupaika. Valgeselg- kirjurähn vajab elupaigaks vanu metsi, kus on surnud ja pehkinud lehtpuud. Just need, ajale jalgu jäänud puud pakuvad linnule rikkalikku toidulauda. Pesakoobas raiutakse lehtpuusse. Raiealadega kattuva valgeselg- kirjurähni elupaik paikneb 109,94 ha suurusel alal ning raiet kavandatakse kokku 3,01 ha suurusel alal. Raie käigus puistud suures osas säilivad, lagedaid alasid ei teki, metsamassiiv ei killustu ning vana metsa osakaal ei vähene. Seega ei mõjuta kavandatud raied oluliselt valgeselg- kirjurähni elupaiga seisundit. Valgeselg- kirjurähni pesitsusaegset häirimist on võimalik vältida kui kavandatud raied teostatakse väljaspool valgeselg- kirjurähni pesitsusperioodi (1. märts- 30. juuni). Raiete käigus üle 10 cm

⁷ Poollooduslike koosluste hooldamise kohta on võimalik leida infot Keskkonnaameti lehel, maahoolduse büroo alajaotuses aadressil <https://keskkonnaamet.ee/elusloodus-looduskaitse/looduskaitse/parandniitude-hooldamine>

läbimõõduga surnud ja surevate jalalseisvate lehtpuude säilitamine (10- 20 tm/ha) aitab kaasa valgeselg- kirjurähni elupaiga seisundi säilimisele raiealadel.

Kavandatud raiealal ja mõjualas ei ole muid Soomaa rahvusparki kaitse- eesmärgiks olevaid väärtusi.

Kavandatud raiealad eraldistel 13, 14 ja 15 jäävad kogu ulatuses ja eraldisel 17 osaliselt (põhjaosa 0,31 ha) III kategooria kaitsealuse liigi musträhn elupaika. Musträhn on Eestis laialdaselt levinud paigallind, kes elab nii puhastes männikutes kui ka lehtpuumetsades. Kõige rohkem esineb vanades suuretüvelistes segametsades. Musträhni arvukuse ohuteguriks on raietega pesitsus- ja toitumiselupaikade hävimine, häirimine. Kavandatud raiealaga kattuv musträhni elupaik paikneb 217,37 ha suurusel alal ning raiet kavandatakse kokku 3,01 ha suurusel alal. Raie käigus puistud suures osas säilivad, lagedaid alasid ei teki, metsamassiiv ei killustu ning vana metsa osakaal ei vähene. Seega ei mõjuta kavandatud raided oluliselt musträhni elupaiga seisundit. Musträhni pesitsusaegset häirimist on võimalik vältida kui kavandatud raided teostatakse väljaspool musträhni pesitsusperioodi (15. märts- 30. juuni). Raiete käigus surnud puude ja õõnsustega puude säilitamine aitavad kaasa musträhni elupaiga seisundi säilimisele raiealadel.

Metsakaitseeksperimentiisiga lubatud sanitaarraie ala eraldisel 17 kattub osaliselt (lõunaosa 0,06 ha) II kategooria kaitsealuse liigi mustsaba- vigle ja III kategooria kaitsealuse liigi roo-loorkull elupaigaga. Lisaks jääb nende liikide elupaik eraldistel 14 ja 15 kavandatud harvendusraiete 30- meetrise ulatusega mõjualasse. Roo- loorkull ja mustsaba- vigle on avamaastiku liigid ja kavandatud raiealaga kattuv osas ei ole see nende liikidele tüüpiline elupaik. Seega kavandatud raie elupaigaga kattuv osas ning mõjualas ei mõjuta oluliselt niidul elavate liikide elupaiku.

Kavandatud raieala 30- meetrise ulatusega mõjualasse eraldistel 14 ja 15 jääb III kategooria kaitsealuse liigi lodukannike kasvukoht. Lodukannikest leidub Eestis paiguti, rohkem Lääne-Eestis. Ta kasvab kasvukohas hõredalt ning kasvab soisematel pinnastel, lodudes, metsades ja niitudel. Väljaspool kasvukohta kavandatud harvendusraie ei mõjuta oluliselt 30- meetrise ulatusega mõjualasse jääva kaitsealuse liigi kasvukoha seisundit. Puistute esimene rinne säilib ning seega ei muutu valgus- ja niiskustingimused kasvukoha servas.

3.3.2. Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Raided on kooskõlas üldplaneeringuga, poollooduslike koosluste tegevuskavaga, kaitsekorralduskavaga ja Soomaa rahvusparki kaitse-eeskirjaga, looduskaitse-, vee- ja metsaseadusega, ja eelduslikult olulist mõju ei ole.

3.3.3. Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Antud raiete puhul on asjakohased alljärgnevad üldreeglid:

Suuremate pinnasekahjustusteta on võimalik raietöid (sh. puidu kokkuvedu) teha külmunud või kuivalt pinnaselt.

Looduskaitseseaduse § 55-st tulenevalt on raiete tegemisel tingimuseks ajaline piirang teostada tööd väljaspool lindude pesitsusaega.

Töökohas peab olema varustus reostuse eemaldamiseks.

3.4. Eelhinnangu järeldus

Kavandatud raietel pole olulist mõju välisõhu kvaliteedile, maavaradele (maardlad), pinnasele, põhja- ja pinnaveele, kaitstavatele loodusobjektidele ega kultuuripärandile ning tegevus ei kahjusta inimeste tervist, heaolu ega vara. Mõjud Natura 2000 võrgustiku aladele on välistatud, rakendades projekti osana Looduskaitseaduse § 55 lg-st 6 tulenevaid tööde tegemisel kohustuseks võetud meetmeid. Keskkonnamõju hindamise algatamine ei ole vajalik, sest:

1. On välistatud, et tegevus avaldab ebasoodsat mõju Soomaa loodus- ja linnualade, mis kuuluvad Natura 2000 alade võrgustikku, kaitse-eesmärkidele ja alade terviklikkusele.
2. Kavandatava tegevusega ei kaasne olulist negatiivset keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhu saastatuse osas, vibratsioon eeldatavalt puudub. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.
3. Kavandatava tegevusega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariiolukordi või suurõnnetusi.
4. Tööde tegemisel keskkonnakaitseõuetele vastavalt on avariiolukordade esinemine vähetõenäoline.

4. ÄRAKUULAMINE

Asjaomased asutused on loetletud KeHJS §-s 2³. Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

Eelhinnangu koostaja:

Liisi Rääbus

metsahoiu vanemspetsialist

metsaosakond